

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ
BAKİ DÖVLƏT UNİVERSİTETİ

AMEA-nın müxbir üzvü, Əməkdar elm xadimi
Əziz Mirəhmədovun 100 illik yubileyinə
həsr olunmuş

AZƏRBAYCANDA KİTAB VƏ KİTABXANA MƏDƏNİYYƏTİ

mövzusunda

Respublika elmi konfransının

MATERİALLARI

Bakı, 17 dekabr 2020-ci il

BAKİ - 2020

Elçin Məmmədov ELEKTRON KİTABXANALARIN İNFORMASIYA TƏHLÜKƏSİZLİYİNİN TƏMİN OLUNMASI QAYDALARI.....	31
Sahibə Əliyeva ALİ MƏKTƏB KİTABXANALARINDA OXUCU TƏLƏBATININ ÖYRƏNİLMƏSİ ÜSULLARI.....	33
Sevda Məmmədova AZƏRBAYCAN ALİ MƏKTƏB KİTABXANALARININ ELEKTRON VASİTƏLƏRLƏ TƏCHİZATININ MÜASİR VƏZİYYƏTİ.....	34
Aygün Əliyeva FASİLƏSİZ TƏHSİL SİSTEMİNDƏ YAŞLI OXUCULARIN MÜTALİƏ MARAĞININ ÖYRƏNİLMƏSİNİN ƏHƏMİYYƏTİ.....	36
Hicran Zeynalova SAHƏVİ KİTABXANALARDA İNFORMASIYA XİDMƏTİ: ƏNƏNƏLƏR VƏ İNNOVASİYALAR.....	38
Həbib Əlizadə AZƏRBAYCANÇILIQ İDEOLOGİYASININ TƏBLİĞİNDƏ KİTABXANA FƏALİYYƏTİNİN ƏSAS İSTİQAMƏTLƏRİ: PRİORİTETLƏR VƏ PERSPEKTİVLƏR.....	40
Aysel Həsənova ARPIİ PREZİDENT KİTABXANASINDA ƏNƏNƏVİ SƏNƏD AXINININ VƏZİYYƏTİ.....	42
Sevinc Vəliyeva AZƏRBAYCAN MEMARLIQ VƏ İNŞAAT UNİVERSİTETİ KİTABXANASININ FOND TƏRKİBİ VƏ FƏALİYYƏTİ.....	44
Nurlana Əliyeva ÖLKƏMİZDƏ KİTABXANA-İNFORMASIYA PROSESLƏRİNİN AVTOMATLAŞDIRILMASI TARİXİNDƏN.....	47
Günəl Hüseynova QLOBAL İNFORMASIYA MƏKANI VƏ İNFORMASIYA TEKNOLOGİYALARININ TƏTBİQİ MƏSƏLƏLƏRİ.....	49

AZƏRBAYCAN ALİ MƏKTƏB KİTABXANALARININ ELEKTRON VASİTƏLƏRLƏ TƏCHİZATININ MÜASİR VƏZİYYƏTİ

Sevda Məmmədova

Bakı Dövlət Universiteti

Yeni texnologiyaların məhdudiyətsiz tətbiq edildiyi müasir informasiya cəmiyyətində kitabxanalar öz funksional vəzifələrini dövrün və istifadəçilərin tələblərinə maksimum dərəcədə uyğunlaşdırmaq, qarşıya qoyulan məqsədlərə uğurla nail olmaq üçün tamamilə yeni forma və məzmun qazanmaqdadır. Bu baxımdan qabaqcıl dünya təcrübəsini öyrənmək və onu yerli mühitə uyğunlaşdırmaqla tətbiq etmək kitabxana mütəxəssislərinin qarşısında yeni vəzifələr qoyur. İnformasiyanın işıq sürətilə artdığı müasir informasiya əsrində sənəd kütləsini idarə etmək, onu çeşidləyərək əhəmiyyət kəsb edən məzmunu ortaya çıxarmaq yalnız yeni texnologiyaların, müasir proqram təminatının istifadəsi və bacarıqlı kitabxanaçı kadrların bu işə cəlb edilməsi ilə mümkündür. Ənənəvi kitabxana xidmətindən tamamilə fərqlənən, elm, mədəniyyət, təhsilin informasiya ilə təminatının daha perspektivli üsulu olan elektron kitabxanalarda bilavasitə yeni informasiya texnologiyalarına əsaslanan xidmət metodları və elektron vasitələrlə informasiya xidmətinin tətbiqi vəzifələrini qoymuşdur. Yüksəkixtisaslı mütəxəssis hazırlığının təşkili və həyata keçirilməsində ali məktəblərin struktur bölmələri olaraq fəaliyyət göstərən ali məktəb kitabxanalarının rolu və əhəmiyyəti əvəzsizdir.

Məlumdur ki, respublikamızda yaranıb formalaşmış kitabxana şəbəkələri içərisində ali məktəb kitabxanaları özünəməxsus yer tutur. Təhsil Nazirliyi sistemində fəaliyyət göstərən ali təhsil müəssisələri kitabxanaları öz istiqamətlərinə görə digər kitabxanalardan əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənirlər. Elmi kitabxanalar tipinə daxil olan ali məktəb kitabxanaları ölkədə elm və mədəniyyətin, xalq təsərrüfatının müxtəlif sahələri üçün yüksəkixtisaslı kadrlar hazırlanmasına kömək edən, ali məktəbin struktur bölməsi kimi fəaliyyət göstərən kitabxana şəbəkəsidir. Bu kitabxana şəbəkəsinin xarakterik xüsusiyyəti ondan ibarətdir ki, onlar respublikada elm və mədəniyyətin, iqtisadiyyatın müxtəlif sahələri üçün yüksəkixtisaslı kadrlar hazırlanmasına kömək edən ali məktəbin bölməsi kimi fəaliyyət göstərən kitabxanalardır.

Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin 6 oktyabr 2008-ci il tarixində "Azərbaycan Respublikasında kitabxana-informasiya sahəsinin 2008-2013-cü illərdə inkişafı üzrə Dövlət Proqramı"nın təsdiq edilməsi barədə imzaladığı sərəncamından sonra kitabxanaların maddi texniki bazasının möhkəmlədi-

rilməsi, elektron informasiya vasitələri ilə təchizatı istiqamətində Azərbaycan kitabxanalarında, xüsusən də ali məktəb kitabxanalarında bu istiqamətdə görülmüş işlərdən bəhs edilmişdir. Qeyd edilmişdir ki, məhz "Azərbaycan Respublikasında kitabxana–informasiya sahəsinin 2008-2013-cü illərdə inkişafı üzrə Dövlət Proqramı" respublikamızda kitabxana–informasiya sahəsində mövcud problemlərin sistemli şəkildə həllinə yönəldilmişdir.

Müasir dövrdə zamanın tələbləri əsasında oxuculara daha operativ və effektiv kitabxana xidmətinin göstərilməsi, oxucu tələbatlarının dolğun ödənilməsi bilavasitə elektron vasitələrdən asılıdır. Bu baxımdan mövzu daha çox aktualıq kəsb edir.

Hal-hazırda respublikamızın bir çox ali məktəb kitabxanaları dünyanın modern kitabxanalarına çevrilməklə oxuculara tam müasir xidmət göstərməsinə şərait yaradır, oxucu xidmətinin müasir informasiya texnologiyası ilə təmin edilməsi sahəsində xeyli tədbirlər görür. Belə ki, kitabxanaların internet şəbəkəsinə qoşulması, oxucular üçün ümumaçıq informasiya məkanının formalaşdırılması, xidmət prosesində elektron sənədləri və kataloqları, elektron poçtu, CD ROM və s. informasiya texnologiyasının tətbiqini təmin edən işlər həyata keçirirlər. Bu kitabxanalar içərisində Bakı Dövlət Universiteti, Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin və seçilmiş özəl universitetlərdən olan Xəzər Universitetini misal göstərmək olar. Odur ki, respublikamızın ən öndə gedən universitetləri olan Bakı Dövlət Universiteti, Azərbaycan Dövlət İqtisad və özəl universitet olan Xəzər Universitetinin kitabxanalarının maddi-texniki bazası, bele demək olarsa imkanları əsasında mövzunun araşdırılması yerinə düşər.

Lakin bütün qeyd etdiyimiz müsbət hallarla yanaşı təəssüf hissi ilə qeyd edilməlidir ki, Azərbaycan ali məktəb kitabxanalarının böyük bir qismində elektron vasitələrlə təchizatının müasir vəziyyəti o qədər də qənaətbəxş deyildir. Yuxarıda qeyd etdiyimiz ki, respublika prezidentinin sərəncamından sonra bu istiqamətdə bir çox islahatlar aparılmış, eyni zamanda maddi-texniki bazanın gücəndirilməsinə yönəlik bir çox tədbirlər planı işlənib hazırlanmışdır. Bir çox ali məktəb kitabxanaları maddi-texniki bazanın yaxşılaşdırılması istiqamətində müəyyən işlər həyata keçirənlər də, ancaq çox təəssüf ki, bütün ali məktəb kitabxanalarına bunu şamil etmək olmaz. Əldə olunan nəticələr isə müasir qloballaşma və informasiyalı cəmiyyət quruculuğu şəraitində, dünya miqyasında kompüterin və internetin insanların məişətinə daxil olduğu bir vaxtda aşağı göstəricidir.

Ümumiyyətlə, kitabxanaların maddi-texniki bazasının zəifliyi, onların əksəriyyətinin binalarının yararsız və qəza vəziyyətinə düşməsi, kadrların müasir peşə hazırlığının aşağı olması və digər amillər ölkədə kitabxana işinin inkişafında ciddi problemlər yaradır. Yetərincə maddi vəsait çatışmazlığı, eyni zamanda mütəxəssis kadr problemi üzündən ali məktəb kitabxanalarının elektron vasitələrlə təchizatı istiqamətində bir çox problemlər hələki öz həllini tapmamışdır.

www.bsu.edu.az

Ünvan: Bakı şəhəri,
AZ 1148, ak.Zahid Xəlilov küç., 33
Tel.: (+99412) 439 08 58 / 439 05 17
Faks: (+99412) 598 33 76
E-mail: info@bsu.edu.az

BDU